

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan sveder, izmimi nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati za svetno-ogrske dežele na vse leto 15 gld., na pol leta 8 gld., za četr leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld. 40 kr. — Za Ljubljano brda pošiljanja na dom za vse leto 18 gld., za četr leta 8 gld. 30 kr., za jeden mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom računa se po 10 kr.

na mesec, po 30 kr. za četr leta. — Za tuge dežele toliko več, kolikor poštnina znača.

Zarosanila plačuje se od četiristopne peti-vrste po 6 kr., če se osnanilo jedenskrat tiska, po 5 kr., če se dvakrat, in po 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvole frankirati. — Bokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravljanje je na Kongresnem trgu št. 12.

Upravljanju naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, osnanila, t. j. vse administrativne stvari.

Justične razmere na Kranjskem.

(Govoril g. dr. Ivan Tavčar na občnem zboru „Slovenskega društva“ v Ljubljani dne 15. t. m.)

Slavni občni zbor! Raba slovenščine pri sodnih uradih zajamčena je v členu 19 ustavnega zakona. Tam je tudi izrečeno, da ima slovenščina po slovenskih pokrajuh pri uradib z vsakim drugim jezikom jednakopravno pravico. Ta pravica je velevažna za napredok našega naroda in v prvi vrsti je to politična pravica. To izhaja že iz tega, da se, odkar smo se podali v politične boje, borimo v prvi vrsti za jednakopravnost jezika pri uradib in pred vsem pri sodnih uradib. Slovensko društvo kot politično društvo poklicano je torej, da s paznim očesom čuva nad tem, da se slovenščini pri uradib ne godi krvica. Res, da so se od tistega časa, ko je pri deželnem sodišči v Ljubljani posloval svetnik z načelom, da se ima vsak slovenski list že zategadelj zapleniti, ker je tiskan v slovenskem jeziku, razmere izdatno zboljšale. Ali navzlic temu opazujemo, da se posebno v zadnjih časih jame kopljajo slovenščini pri justičnih uradib in da mora še zmiraj zavzeti nekako sramotno mesto, prav kakor pastnika, za kojo v hiši nikdo ne mara. Izdajajo se ukazi v malo važnih zadevah, ki nimajo druzega pomena, nego da dražijo narod slovenski in da mu vasiljujejo prepričanje, da se naš jezik pri sodiščih ne ljubi in da ga odločilni faktorji le neradi gledajo na tistem mestu, kamor se je po trudapočlnih naporih povspel. Mržnja se obrača proti slovenščini in mi si — ko je sedaj vender vsakemu očito, da večja veljava slovenščine pri sodnih uradib ni bila justici v kvar nego v korist — te mržnje drugače tolmačiti ne moremo, kakor da izvira iz nasprotnega nam političnega prepričanja. Res je, da je pravosodje tako vzvišeno, da bi do njega ne smeli segati razlučeni valovi političnih prepirov in iz vsega srca želimo, da bi politika zginila iz naše justice, bodisi na oni, bodi si na drugi strani. To pa je smoter, ki se brez težave doseči da. Nemščini njene veljave nikdo ne jemlje in tem lažje bi se s slovenskim narodom na tem polju sklenilo primirje, ko je vender tako ponižen, da si svojih želja v sedanji dobi

do notranjega slovenskega uradnega jezika niti v mislih vdigniti ne upa! Odkritočno bi se moralo sprejeti načelo, da ima v zunanjem poslovanju slovenščina pri sodnih uradib do zadnje pike ravno toliko oblasti, kakor nemščina in da nikakor ne gré, da bi sodni funkcionarji pri vsaki priliki kazali, da jim je nemščina ljubša od slovenščine, in da zategadelj čutijo potrebo, da pri vsaki razpoki tlačijo nemščino na dan, prav kakor bi niti jeden akt brez nemščine obstati ne mogel! Sprejeti bi se torej moralo zgoraj omenjeno načelo in izvršiti bi se tudi moralo brez slabe volje in odkritosčno! Potem bi pravosodna vprašanja takoj izginila iz političnih razgovorov in prepirov. Omenjeno načelo pa bi se tem lažje sprejelo, ker je vendar naravno, da slovenščina pozicije, kojo sedaj pri sodiščih zavzema, nikdar več zapustila ne bode in da so le prazne sanje, če nekateri sodni funkcionarji nam nasprotnega političnega mišljenja upajo, da se bode tukaj dala doseči še vedno kaka „restitutio in integrum“. Danes mi je nekoliko spregovoriti o tem, da pomirja na pravosodnem polju še vedno ni pričakovati, ker se še vedno na mnogih mestih greši proti zgoraj omenjenemu glavnemu načelu, ker se še vedno na mnogih mestih misli, da je slovenščina pri uradib gola in prazna šala, ki bode polagoma samo sebe pogolnila. Le nekatere slučaje hočem na tem polju omenjati. Napisi pri uradib so pomenljivi in ker so uradi za ljudstvo namenjeni, naj se kažejo ti napisi v takem jeziku, da jih ljudstvo umeti more. Obilo je še sodišč, kjer se šopirijo še samo nemški napisi. Kjer se kaj tacega nahaja, naj se to naznani slovenskemu društvu in oziroma njegovemu odboru, da vloži primerno pritožbo na primerenem mestu. Tudi drugi za javnost prepomenljivi razglasli obešajo se po sodnih stenah mnogokrat izključno le v nemškem jeziku. Zapovedano je, da so pri sodiščih prve inštancije javno razobešena imena sodnikov in zagovornikov. Ta zapoved storila se je gotovo v interesu strank, ker je v kazenskih zadevah dosta krat važno vedeti, kdo me bode sodil in kdo naj me zagovarja. Pri deželnem sodišči v Ljubljani so sodniki in zagovorniki boli si v lopi sodnega dvorca, boli si v porotni dvorani in drugih sobah izključno

le v nemškem jeziku razobešeni, prav tako, kakor da imajo z deželnim sodiščem Ljubljanskim samo trdi Nemci opraviti in kakor da bi Slovencu nikdar ne bilo na tem ležeče, kakega sodnika naj odkloni in kakega zagovornika naj si izbere! Če opazujemo kaj tacega pri prvem sodišču v ogromni meri slovenske kronovine, pri tem nimamo občutka, da mora justica radi tega propasti. Pač pa imamo občutek, da je to vdarec slovenskemu jeziku, kojega tudi pri takih malenkostnih zadevah nočelo spoštovati. In ravno take malenkosti provzročajo nervoznost in provzročajo v prvi vrsti, da se justica z veliko strastjo in ognjevitostjo vlaci in vpleta v politične diskusije. Omenjeni slučaj pa naravnost nasprotuje tudi slovenskemu značaju bele Ljubljane, kjer prebiva dosti več Slovencev, kakor Nemcev. Odbor političnega društva je torej mnenja, da mu tudi pri tacih rečeh manjše veljave ni molčati in sklenil je, da se vloži pritožba do nadsodiščega predsedstva s prošnjo, da odpravi zgoraj omenjeni nedostatek pri deželnem sodišči v Ljubljani. K temu sklepnu prosi Vaše pritrditve! Mnogokrat se pod pretvezo, da to zahteva notranji uradni jezik, ravno ta notranji uradni jezik zlorabi v namene, da se privleče nemščina v čisto slovenske spise. Znano je, da morajo notarji kot sodni komisarji zapuščinske akte z nemškim poročilom predložiti zapuščinskemu sodišču. Sodišča pa potem ne rešijo slovenskega akta, ampak v nemškem jeziku rešijo nemško poročilo notarjevo, ter ravno s pomočjo tega nemškega poročila opravičijo konečni in sklepni korak, to je nemško prisojilno listino, s kajo zapečatijo v slovenskem jeziku razpravljeni zapuščinski akt. Zgodi se torej, da stranke dobje nemško prisojilno listino, če tudi se je poprej vse v slovenskem jeziku razpravljalo. Kaj tacega se je pripetilo še celo pri deželnem sodišču v Ljubljani. Tudi je znano, da imajo sodni služi ukaz, da eksekucijske zapisnike v nemškem jeziku predlagajo sodiščem in vsled tega se pripeti, da sodišča te zapisnike v nemščini rešujejo in da dobivajo stranke nemške odloke, da si je cela druga pravda vodila in dognala se v slovenščini. Dostikrat se prigodi, da naprosi sodišče drugo sodišče, da naj izpraša te ali one priče, ki slučajno prebivajo v okrožju

LISTEK.

Dvojna ljubezen.

Izvirna novela iz domačega življenja.
Spisal A h a s v e r u s V.

Ko sam sedim zamišljen v tiki koči,
Kaj poje, vabi, tuj! takó ljubó?
O jaz poznam ta glas! V božični noči
Zvonovi mili vabijo takó.

Stritar.

Bilo je novo leto. Sneg je naletaval ter belil dól in plan. Po Zagrebških ulicah bril je mrzel veter metáje kaj neprijetno ledene snežne zvezdice ljudjem v obraz. V mraku sem koračil proti svojemu domu. Prišedši v sobo naložil sem še nekaj polén na žrjavico v peči in jel pregledovati došla pisma.

Čestitke — prazne besede, misil sem, kdo pač resnično želi samotarju sreče! Tesno mi je postajalo pri srcu, ko sem premisljal, da skoraj vsi moji gratulantje praznujejo novega leta dan v krogu svojih obitelji, tisti pa, kogar so se spomnili s svojimi vošili, praznuje novo leto v družbi mrtvih pismen in tužnih spominov... Pregledal sem počasi vsa pisma, dopisnice in vizitke, le majhen listič ležal je še na mizi. Pisava napisana na zavitku mi je bila

popolnoma neznana, odprem, a čudno! Na zlato obrobljenem lističu bili sta z drobnimi črkami samó dve vrstici napisani, podpisa ni bilo nič, niti druga znaka, vrstici pa sta sloveli:

„Naj moj duh te zopet vidi
Zlata zvezda, srečnih dñj!“

Cudna čestitka k novemu letu, misil sem, in dibal vóuj šmarnic, s katerim je bil napojen drobni listič in ki je zdaj mamljivo duhiteval po samskem mojem domu. Nehoté sem se zamislil v minole čase, v daljni, nepozabni, krasni nekdanji moj raj. Upihnil sem svetliko ter pred pečjo sedé dolgo, dolgo v ogenj zrl, domišljija pa mi je stvarjala čudne podobe in prizore, spominjajo me živo na kraj, odkoder mi je izvestno došel ljubi listič s čudno željó... Videl sem se zopet na holmcu tam v zeleni spodni Štajerski! Videl sem zopet belo cerkvico, stoječo takó veličastno na zelenem hribu, videl senčnate dôle in s trto nasajene bregove, šumeče gozde ter razprostrana polja in s cvetjem posute livade! Mrak je legal zopet na zemljo, kakor nekdaj, solnce je zahajalo za slikovito hrvatsko hribovje, iz stolpa ljube mi cerkvice pa je zadonel zvon oznanjajoč „Ave Maria!“ Zavladala je noč, zvezdicam na nebu so pa angelji prižigali luči. Tibo, tiko je bilo, le cvrček dramil je nočno tišino s svojimi glasi. Utopljen v

zlate sanje, kakeršne polnijo mlade glavé, vračal sem se često za pozne ure proti domu in to po stezi, vodeči mej vinogradi. Kraj steze, ki vodi v bližnje mesto, stala je lepa hiša, kamor se je preselil iz svojega mestnega stanovanja moj priatelj dr. Vid Jug, pristav okrajnega sodišča. Pri njem sem se oglašil vsak večer, ž njim preživel nepozabne ure, od njega učil se ljubiti dom in narod svoj nad vse, on bil mi je vzor možá, kakeršnih sem malo v življenji našel. Bila sva si iskrena prijatelja; le meni je bilo znano, kako neznosno gorje je domovalo v njegovem srcu in čudim se še danes, kakó je zamogel takó junaško izruvati Amorjevo pušico iz svojega srca ter pokopati jedino svojo ljubezen v grob pozabe. Prav spomin na to njegovo nesrečno ljubav obudil mi je danes listič nežnih rok takó živó, da sem misil, ka živim zopet one srečne in nesrečne dni s priateljem svojim in njega „zlato zvezdo!“ ...

Glasen pòk me je vzdramil iz teh sanj. V peči razpočila je gréa, iskre so se razletele ter čudežno razsvetile sobo, a samo za trenotek, hipno so zatemnile, v duši moji pa je ostalo svetlo. Duhete pisemce s svojo čudno željo me je začaralo, da zopet živim nekdanje življenje ter čitam v knjigi življenja mojega prijatelja.

naprošenega sodišča. Tuje sodišče naprosi se k temu, ker kakor pravijo to zahteva notranji uradni jezik, v nemščini. Posledica pa je potem, da naprošeno sodišče reši nemško pisano rekvizicijo v nemškem jeziku in da dobé stranke nemške odloke, priče pa nemška vabila, dasi je pravda čisto slovenska. Tako in jednakost se pleza po tankem debelci notranjega uradnega jezika, ter se skoraj za vsako slovensko pravdo odpirajo vraticia nemškemu jeziku, o katerem se hoče s tem dokazati, da ima tudi v zunanjem poslovanju več pravie pri sodnih uradih kot pa naša domača slovenščina. Ta praksa in oziroma te manipulacije pravosodju prav čisto nič ne koristijo. Samo nas Slovence razburjajo, ki moramo jezik za zombi tiščati ter molče prenašati poniževanje slovenskega jezika. Slovensko društvo in oziroma odbor obrača se s tem do slovenskih strank in v prvi vrsti do narodnih pravnih zastopnikov, da naj vsak jednak še tako neznaten slučaj naznani odboru slovenskega društva, da se bode takoj vložila primerna pritožba do justičnega ministerstva in če treba tudi do predsedstva višjemu deželnemu sodišču v Gradi! Ali tudi v važnejših zadevah se greši proti slovenščini. Le-tá si je v zadnjih letih prisvojila vsa sodišča na Kranjskem, zategadelj se človeku skoraj neverjetno zdi, da se še vedno nabajajo sodišča, ki napravljajo slovenskim kmetom nemške zapisnike. Stranka ne umé niti besedice nemške, ali ko pride k sodišču, pusté jo govoriti v nemškem jeziku, ker se dotičnemu funkcionarju ne zlubi kovati zapisnik v slovenščini. Na tem polju odlikujejo se posebno tisti mlajši uradniki, ki svojega nemškega mišljenja nikjer ne zakrivajo, ki po sodnih spisih s slovenščino burke vganjajo in od katerih nam je še mnogo hudega pričakovati, če jih ne bodo takoj sedaj po prstih okrcali, ko pričenjajo svojo karijero. Ti slučaji so torej posebno važni in naprošene so vse slovenske stranke in naprošen je vsakdo, da naj našemu društvu nemudoma naznani, če je pri kakem sodišču zasačil nemški zapisnik, kojega so zapisati dali trdemu slovenskemu kmetu. Odbor slovenskega društva pa je pripravljen v vsakem slučaju pritožiti se do pristojne instancije. Sedaj, ko imamo slovenščino pri vsakem sodišču, prigodi se mnogokrat, da se na nemško tožbo toženec brani v slovenskem jeziku in nasprotno, da se na slovensko tožbo toženec nemško zagovarja. Dobivajo se akti, ki so izključno slovenski, pa tudi akti, ki so izključno nemški. V sredi pa se nahaja mnogo aktov, ki so dvojezični. Ravno radi zadnjih aktov imeli smo v preteklem letu boj, v katerem je narodna stranka propadla. Rešiti se je imelo vprašanje, v katerem jeziku naj se izda sodba v dvojezičnih pravdah. Zabtevali smo, da naj se jezik sodbe ravna po tožbi; to se pravi, tožniku naj je dana vselej pravica, da dobi sodbo v tistem jeziku, v kojem je tožil; nemški tožbi sledi naj nemška sodba, slovenski pa slovenska. To načelo je tako naravno in tako pravično, da bi človek menil, da ni skoraj mogoče, da bi sodišča drugače postopala. In vendar se je zgodilo! Pri nas velja načelo, da se na nemško tožbo vselej izda nemška sodba, če se je toženi tudi v slovenskem jeziku brani, da pa se na slovensko tožbo, če se je toženi nemško

I.

Zima je. Debel sneg pokriva trg malega mesteca na spodnjem Štajerskem. Tik jednonadstropnih čednih biš odmetali so sneg, da se zamorejo po kamněnih, s peskom posutih ploščah sprehajati uradniki sodišča, davkarje, odvetništva in beležništva in sploh ljudje, ki imajo časa in volje zato.

Ravno je v zvoniku mestne župne cerkve od bila osma ura, ko se na koncu trga izza vogla velike hiše, na pročelji katere se sveti z zlatimi slovki imen: „Gostilna pri zlati srni“, prikaže mlad mož. Prižiga si smodko, pogled mu pa motri okolico. A tudi na njega se marsikatero okó radovedno upré, saj je tujec in kot tak prijeten predmet opazovanju malomestnih ljudij. Pri vodnjaku sredi trga stoji nekaj mladih služkinj, živó kramljajo in pozabijo, da so prišle po vodó, od strani se pa zvedavo ozirajo po lepem mladem gospodu, ugibajo: kdo more to biti? Tujec se malo zmeni zanje, hodi sémertja, spušča oblačke tobaka v mrzlo jutro, le nekako presenečeno gleda za šolsko deco idočo mimo njega, ker ga pozdravlja s „Küss die Hand!“ Prišel je zopet do „zlate srne“, ko stopi iz prostrane veže gospod srednjih let, zavit v kožu in s polhovko na glavi ter ga veselo pozdravi: „O, gospod doktor, že na nogah! Dobro jutro!“ (Dalje prih.)

zagovarjal, izda tudi nemška sodba. Tukaj so torej razmere take, da ima nemščina celo pravico na svoji strani, slovenščina pa nobene. Nemški tožnik in nemški toženec, oba dobita nemško sodbo v roke. Slovenski tožnik in toženi pa nikdar ne, če se je le nasprotnemu advokatu poljubilo zapisati jedno ali dve nemški besedi v zapisnik! Pritoževali smo se, ali tudi najvišji sodni dvor stvari ni hotel predragačiti. Mi dotičnih odločb nočemo kritikovati, ali toliko smemo pač izreči, da nikakor ne moremo umeti, čemu se dela tukaj razlika med nemško in slovensko stranko. In konečno, če se je že hotel doseči vrhunec pravice in objektivnosti, naj bi se bilo dekretovalo, da se ima v takih slučajih v obeh jezikih izdati sodba. Ali na to se niti mislilo ni, in slovenščina se je v kot potisnila in nemščina je triumfovala. Kakor rečeno, mi dotičnih odločb nočemo kritikovati, ali gotovo je, dokler bodo izdajale se take odločbe, je absolutno izključeno, da bi justica in politika pri nas ne hodili roko ob roki in nemogoče je, da bi posebno naši državni poslanci v parlamentarnih debatah o naših pravosodnih razmerah molčali. Pa tudi slovensko društvo ne smé in ne more molčati in odbor je zategadelj sklenil, da zbere kolikor mogoče vse slučaje, v katerih se je vzdic slovenski tožbi izdala nemška sodba in da jih predloži justičnemu ministerstvu, da bode ukrenilo, da naj se pri dvojezičnih pravdah ravna po tožbi ali pa, da naj se izda v obeh deželnih jezikih. Odbor usoja se torej predlagati, da občni zbor odobri tole resolucijo:

Občni zbor „Slovenskega društva“ izreka svoje prepričanje, da slovenski jezik pri sodnih uradih še vedno nima tiste veljave, katera mu je zajamčena v členu 19. znanega ustavnega zakona; odbor društva se pooblašča, da zbira vse slučaje, pri katerih se je kršila veljava slovenščini po tem alionem sodnem funkcionarji in da vlagi primerne pritožbe do pristojne instancije. Že sedaj pa se tudi odobri sklep odborov, da se je pritožiti na predsedstvo višjemu deželnemu sodišču v Gradi radi tega, ker deželno sodišče v Ljubljani imena sodnikov in zagovornikov v porotni dvorani in drugih sodnih prostorih ne da razobesiti v slovenskem jeziku; istotako se odobruje sklep odborov, da se je s pritožbo obrnitido justičnega ministerstva, koje naj ukrne, da imajo naša sodišča pri pravdah, v obeh jezikih razpravljenih, izdajati sodbe v jeziku tožbe ali pa v obeh deželnih jezikih.

Kakor smo že poročali, bila je ta resolucija soglasno in navdušeno sprejeta.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani, 17. januarija.

Bodoča večina.

Danes se je sešel državni zbor a položaj je še vedno tisti, kakor je bil pred Božičnimi prazniki. Včerajšnja „Montagsrevue“, katera dobiva svoje informacije naravnost iz ministerstva, zatrjuje sicer, da bo parlamentarne večina v kratkem skovana ali „N. W. Tagblatt“ pravi z ozirom na to oficijalo poročilo, da to ni res, da je „Montagsrevue“ ali slabo poučena ali pa resnice nalašč neče povedati. „Tagblatt“, katerega je pričevati glasilom levica skoške kluba, pravi, da parlamentarne večine sploh ni moči sestaviti, ker je politična koalicija levica s Hohenwartovci absolutno nemogoča. Levica bo v bodoči tirala politiko proste ruke in pozitivno delovanje vlade sodila zgolj po svojih principih. — Tudi iz tabora nemških konservativcev pribajajo čudni glasi. „Vaterland“ se piše iz Gorenjega Avstrijskega: Pri nas sodimo koalično večino jako različno, v tem pa so vse jedini, da ne bo stalna, če se tudi posreči sestaviti jo. Stalna ne more in ne sme biti, če se tirja od nas, da se odpovemo principijelnim tirjavam. Pri nas gré vedno za večino v deželnem zboru, ker je vlad lahko dosegči, da voli veliko posestvo liberalne poslanice. — Včeraj imeli so levicari posvetovanje o pogajanjih z vlado. Plener je poročal o pogovorih klubovega načelstva z ministri in jim zaupno povedal glavne poteze programa, a pristavil, da program v celoti ne bo razglašen. Če kaj, tako mora to skrivenost pogajanja in počenjanje obudit sum, da vlad nima dobre volje dosegči sporazumljenja mej strankami, ampak da hoče bodi že katero koli stranko — speljati na led.

Češke razmere.

Politični klub Jičinski sklical je predvčerajšnjim velik shod v Železnicu, na kateri je bil povabljen

tudi državni poslanec dr. Kramař. Predsednik shodu povdarjal je v svojem govoru, da so zabtevali volilci, naj poroča njihov poslanec o svojem parlamentarnem delovanju zlasti radi zadnjega njegovega govoru, ki je obudil misel, da se je poslanec oddalil od programa, na čigar podlogi je bil voljen, česar svobodomislna stranka ne more dopustiti. Poslanec dr. Kramař je odgovoril, da pozna prav povod temu shodu. Govorce, ki se razširjajo glede zadnjega njegovega govoru, so neosnovane. Od da je hotel dokazati s svojim govorom, da imajo dežele krone češke juridično neutajivo pravo zahtevati personalne unije z monarhijo habsburško. Kramař je potem hotel iz stenografskega zapisnika dokazati, da tisti niso o njegovem govoru točno poročali, a predsednik shoda tega ni dopustil, češ, da na češkem shodu ni smeti navajati nemških citatov. Neki volilec je ostro kritikoval politiko mladočenskih poslancev, očitajoč jim, da tirajo oponicijo dosti prerable. Dobro je, da se je spravilo v razgovor vprašanje o personalni uniji, a narod to zahteva, naj je v starih pergamentib o tem kaj pisano ali ne. Mnogi drugi volileci napadali so Kramařa in druge poslance, a tenor vseh očitani je bil to, da mladočenski poslanci niso dovolj brezobzirni in energični, da je njih oponicija vse prekrotka in preveč popustna. Ta shod je znamenit zategadelj, ker prepriča tudi slepeca, da je narod češki pripravljen za skrajno oponicijo in da ne mara o vrniti v vladni tabor ničesar slišati.

Avtrijsko-nemška zveza.

Berolinskim listom se poroča z Dunaja, da je bila aliančna pogodba med Nemčijo in Avstrijo zadnji mesec izdatno popolnjena, tako da sta sedaj obe državi še ožje skoro neločljivo zvezani. Ta popolnitev aliančne pogodbe zgodila se je zategadelj, ker sta prizadeti državi izvedeli za podrobnost francosko-ruske vojaške konvencije. — Potrjena ta vest še ni, zato jo beležimo z vso previdoustvo.

Vnanje države.

Rusko-Francoska zveza.

Nemški državni kancelar je v nemškem državnem zboru omenil, da sta Rusija in Francija sklenili vojaško konvencijo. Iz Ríma se sedaj poroča, da ima ta konvencija povsem defenziven značaj, da sta se kontrahenta zavezala, pomagati drug drugemu, ako bi bil napaden jeden sam ali pa oba zajedno. Vsaka pogodbena država je obljubila postaviti v prvih šestih tednih po napovedi vojske na bojišče 600 000 mož in v sledenih treh tednih zopet 600 000 mož. — Da vzbuja ta vest o sklenjeni in podpisani pogodbi med Francijo in Rusijo največjo senzacijo v vsem političnem svetu, je po sebi umevno.

Francoska kriza.

Pariški poročevalci „Budapesti Hirlapa“, Székely, iztiran je bil iz Francije, ker je v listih, s katerimi je bil v zvezi, napadal in obrekoval razne veleposlanike, mej drugimi tudi barona Mohrenheim. Ista usoda zadene tudi nekega nemškega in nekega italijanskega novinarja. — Borba proti Carnotu traje še vedno in postaja vedno silnejša. Redarstvo konfiskuje sicer vse brzojavke v tej stvari, a listi se bavijo izključno s Carnotom in hočejo ga prisiliti, da odstopi. — Najbolje se godi socialistom, ker je panamska aféra prgnala v socialistični tabor mnogo takih ljudij, kateri niso nikdar mislili na to, da se pridružijo tej stranki. Socijalistični shodi z obligatnimi govorji se vrše dan na dan, a vsi v najlepšem redu. Isto tako se vzprejemajo brez ugovora resolucije glede splošne amnestije.

Dopisi.

Iz Št. Vida, 16 januarija. [Izv. dop.] (Ženska podružnica sv. Cirila in Metoda) v naši vasi praznovala je včeraj svoj krst. V Kraljevi dvorani, katera je bila okičena z zastavami in zelenjem okolo podobe sv. slovanskih apostolov, zbral se je toliko občinstva iz Šent Vida in okolice, da je primanjkovalo prostora. Ves vzpred se je točno zvršil. Učiteljski godbeni klub je sviral več komadov v občno pohvalo. Vmes je nastopil mešan pevski zbor 24 domačih pevcev in pevk, kateri so pod vodstvom g. načrtev Žirovnik zapeli več zborov s tako preciznostjo, da so na občno željo morali nekatere ponavljati. Vsa čast pevcom in pevkam, vsa čast pa tudi g. Žirovniku, kateri je znova pokazal, da se tudi na kmetih lahko dosegajo lepi uspehi pri dobrni volji in vstajnosti, seveda treba je tudi take spremnosti, kakeršno je g. Žirovnik že skazal s pevskim zborom kmetskih fantov v Gorjah. Št. Vidski pevski zbor je tako krepak, da lahko nastopi v vsaki večji dvorani. Znamenit je bil nagovor gospod Fr. Miklavčič, učiteljice v Št. Vidi in znane slovenske pisateljice. V poetično nadabnenih besedah je razložila namen naše šolske družbe, za katero delovati je posebno poklicano narodno ženstvo. Gospod Franja Cirmanova je prav dobro deklamoval Gregorčičovo: „Blagovestnikom“. Po končanem vsporedu sta še zastopnika glavne družbe gg. dr.

Vošnjak in A. Koblar iz Ljubljane pozdravlja najmlajšo, že 19. žensko podružnico in vzpodbujala k vstajnosti. Naj se ne vstrašijo zaprek in ovir, kajti „pravica in resnica, dejal je g. Koblar, sta še vedno imeli nasprotnike, pa naposled še vselej zmagali“. Končno je še bilo šaljivo srečkanje, katero je, kakor sploh slavnost, donašalo družbi precejšen dohodek. K lepemu uspehu je zelo pripomogla ljubljanska ženska podružnica Šentjakobsko-Trnovska, katera je bila tudi po svojem načelniku zastopana. Pikre besede so se pa slišale od vseh strani proti kleparju Belec-u, kateri si je skoraj pete zbrusil leteč od hiše do hiše, da bi ljudi odgovarjal od pristopa k podružnici. Vprašamo tega moža, kako se to strinja z resolucijo katoliškega shoda, katera priporoča družbo sv. Cirila in Metoda? Ali je tudi ta resolucija bila le pesek v oči, pravo mnenje pa kažejo možje à la Belec, ki sedi v osrednjem odboru, mora torej vedeti, kakšno mnenje tam vlada. Prišel naj bi bil k zborovanju in slišal bi bil od vseh govornikov, da je družbi jedini namen, uzbogati katoliško-verne in svoje narodnosti zavedne Slovence. Vedenje Belečeve moramo ožigati kot nekatoliško in nenašno.

Prejeli smo sledeči dopis:

Slavno uredništvo!

Na podlagi § 19. tisk. zakona podpisana prosiva, da objavite v Vašem listu naslednje vrstice kot stvaren popravek k dopisu „Iz Vrhniškega okraja“ 1. jan. 1893.

1. Ni res, da je našo „Udanostno izjavo“ spisala nežna roka, ampak spisal jo je v to naprošeni mož, ker se je župan takoj izrekel zoper tako misel, češ, to utegnilo bi občini škoditi.

2. Res je, da je župana naše zahtevanje nagnil sejo; vendar ne, kar bi bilo najbolj naravno in je bilo dotlej običajno, na nedeljo, ko smo bili odborniki zbrani in bi bili imeli bolj čas zborovati, ampak na pondeljek popoludne, ko bi več odbornikov zarad drugih opravil ne bilo moglo k seji priti.

3. Res je, da je na dotednici izjavi pritisnjeno obč. pečat če tudi ga je župan dal s tresočo roko.

4. Ni res, da se je vsled navedenega obnašanja našega župana „napravila“ nanj „gonja“. Če je ravnanje iz vestnega prepričanja „gonja“, da je vsled tega župan propal, tedaj uprizoril je župan sam to gonjo, ni pa se na umeten način „napravljala“.

5. Res je, da se je takoj jelo vse čuditi ravanjanju županovemu, osobito pa še njega besedam: To utegnilo bi škoditi, — vse, pravim, ne izvzemši „častitljivega starčka“, katega dotedni g. dopisnik po sili uvrstuje v svojo četo, katega pa mi občanje kljub zadnjim dogodkom prištevamo dobro vernim kat. možem.

6. Izmišljotina so sklepne besede omenjenega dopisa: „kar je oznanjevalec miru in ljubezni odbrit rekoč: Če bi stari župan še bil voljen, bi jaz takoj zapustil Horjul.“

7. Da pa naša „Ud. izjava“ res izjavlja mnenje občine, da ni slepo skovana in slepo podpisana, o tem priča ravno izid zadnje obč. volitve.

Horjul, dne 14. januarija 1893.

Jernej Logar,
Janez Čepon,
obč. svetovalca.

Domače stvari.

— (Soglašanje idej.) „Neue Freie Presse“ objavila je v soboto dne 14. t. m. iz Ljubljane silno značilen dopis, iz katerega posnamemo sledeče doslovne stavke: Glavni napadi radikalcev (tako zvanih kranjskih Rusov) veljajo knezoškofu dr. J. Missii, v katerem spoznavajo možje v Tavčarjevem spremstvu tisto velemožno osebo, katera žuga popolnoma uničiti sanje o slovanski ideji ter preprečiti ultra-slovenske načrte. Upliv knezoškofov skuša delovati zlasti na to, da se kranjska duhovščina odpravi od misli, da slovenski duhovnik mora biti v prvi vrsti neustrašen Slovenec in potem stoprav dušni pastir. V to svrhu poklicali in naselili so se v deželi zlasti jezuiti in lazaristi, v to služijo nadalje prav na tistem vrštvu se ustanovitve redovnih institucij v Ljubljani in okolicu in sedaj tudi v Kočevji in še marsikatera druge prireditve. Posrečilo se je že spraviti večino duhovščine s potov Mladoslovencev ter združiti jo v posebno skupino. — Tako glavno glasilo nemško-židovskih liberalcev. Mi čestitamo naši katoliški stranki na teh novih zaveznikih, ki se kažejo precej

točno informovane, zavidamo je pa ne. Kdor ni slep, naj gleda. Tužna nam majka!

— (Čitalnica Ljubljanska.) Jutri se bo vršil v redutni dvorani plesni venček národne čitalnice Ljubljanske. Ker je to po preteklu dolge vrste let prva plesna zabava v teh prostorih in ker se delajo za ples sam obširne priprave, nadejati se je od strani občinstva prav mnogobrojne udeležbe.

— (Osobna vest.) Katehet na ljudski šoli benediktink v Trstu, g. Ivan Buttignoni, je imenovan kanonikom stolnega kapitelna Tržaškega.

— (Iz pisarne „Dramatičnega društva“.) Po poročilih, katera nam prihajajo iz Celja, bodo udeležba pri posebnem brzovlaku, kateri nam pripelje v nedeljo 22. t. m. drage goste iz Štajerske, zelo velika. Na posebno željo Štajerskih gostov dala se bode repriza domače lirične opere „Teharski plemiči“, katera bodo sigurno tudi ta dan pomnožila slavo skladatelja in pesnika. — Ker nam je v prvi vrsti skrbeti za to, da dobijo vsi došli gostje svoj sedež v gledališči, morale so se ustopnice za vse sedeže poslati prirediteljem vlaka v Celje, da se prodajo pred odhodom vlaka pri gosp. Dragotinu Hribarju v Celju in mej vožnjo po g. Paulinu. Mi torej prosimo pri tem izvanrednem slučaju slavno Ljubljansko občinstvo, katero že sedaj poprašuje po ustopnicah k tej slavnosti predstavi, za blagovoljno potrežljivost. Nekaj ustopnic bodo gotovo še na razpolaganje in te se bodo takoj po prihodu posebuega vlaka dné 22. t. m. prodajale v trafiki Ljubljanske čitalnice in pozneje pri večerni blagajnici v gledišču. Ustopnice za lože, stojische v pritličju in na galeriji prodajale se bodo kakor po navadi. Da se pa tudi Ljubljanski obiskovalci gledišča kolikor mogoče odškodujejo, izprosila je intendanca za ta dan, to je 22. t. m., izjemno popoludansko predstavo z značanimi cenami. Predstavlja se bodo priljubljena burka „Vrban Debeluhar“, katera bodo brez dvoma ugajala po svoji izvrstni komiki velikemu in malemu občinstvu.*)

Tudi z drugim repertoarjem prihodnjih dni misli „Dramatično društvo“ posebno ustreži željam občinstva. Kakor že naznanjeno, dala se bodo dné 19. t. m. igra s petjem „Materin blagoslov ali Nova Chonchon“ ter opozarjamo že danes na pravočasni nakup ustopnic, ker bodo hiša menda razprodana. Za sredo 25. t. m. stavlil se je na repertoar odlični igrokaz „Valenjska svatba“ („Hochzeit von Valen“), katera je na Dunajskem „Volkstheater“ doživelka okoli 100 repriz in katera se je kot izvanredna repertoarna igra branila za naše novo gledišče. Za konec prihodnjega tedna pripravlja se, ako ne bode nepričakovani zaprek, svetovnoznanata Mascagnijeva opera „Cavalleria Rusticana“, o kateri se bodojo itak še razglasila posebna naznanila.

— (Himen.) Poročil se je g. Kar. Butorac, c. kr. poštni uradnik v Ljubljani, z gospo Terezijo Ribičevou. — Gospod dr. Moric Neuberger, zdravnik v Ložu, poročil se je z gospodinom Franjo Pečetovo iz starega trga.

— (Mestna hranilnica v Kranji.) „Laibacher Zeitung“ z dne 13. januarija tega leta prinesla je poročilo, da v Kranji posluje novo-ustanovljena mestna hranilnica že od novega leta 1893. naprej in da Gorenji prav pridno ulagajo v njo svoje prištedke. Našemu listu pa se iz zanesljivega vira poroča, da Kranjani in sploh Gorenji o tacem hranilničnem poslovanju še nič ne vedo, in da mora „Laibacherica“ imet poročevalca zelo nezanesljivega, kakeršnega se je on tudi že pred kratkim pokazal v nekem drugem poročilu o kranjskih občinskih zadevah, — ali pa je sedla na limanice kakemu prednemu dovtipnežu. Možno je pa tudi, da je „Laibacherica“ na led speljala prebjuna nje lastna fantazija, katera je sklepom občinskega zastopa Kranjskega preveč zaupala, ter si jih je prenaglo mislila izvršene in uresničene. Vladno dovoljenje za hranilnico imajo Kranjčanje že od lanske spomladi in mestni zastop volil je že pred 4 meseci hranilnični upravni odbor ter je sklenil, da ima hranilnica poslovanje pričeti s 1. januarijem leta 1893., torej bi se bilo delo v resnici lahko že pričelo z novim

*) Ta predstava naj bi se priredila pač tako, da ne bo konkurirala s sprejemom Štajcerjev. Opomba uredništva.

letom. Toda občinski odbor obrača, — župan pa obrne; podložil je cokljivo pod branilnični voz brez potrebe, in stvar ne gre naprej. Gospod župan namreč do danes še niti ni obvestil posameznih članov upravnega odbora o njihovi izvolitvi, in tudi ni sklical člane tega odbora, da bi se konstituirali, volili ravnateljstvo in sploh delovati pričeli. — Dovoljujemo si vprašati gospoda župana, ali on misli, da je vestno, če se na tak način izvršujejo občini nasproti prevzete dolžnosti?

— (Gledališki vlak Štajerskih Slovencev) vozil bodo po značani ceni v nedeljo dne 22. t. m. iz Celja ob 2:20 min. popoludne in dohajal v Ljubljano ob 4. uri 50 min. popoludne. Cene iz Celja do Ljubljane in nazaj so: 5 gld. v I., 3 gld. 80 kr. v II. in 2 gld. 50 kr. v III. razredu. Vozni listki dobivajo se pri g. Drag. Hribarju v Celji tudi za nastopne postaje: Laški trg (odhod ob 2:37 min.) cene: gld. 4:40, 3:30 in 2:20; Zidan i most (odh. 3:04 min.) gld. 3:60, 2:70 in 1:80; Hrastnik (odh. 3:18 min.) gld. 3:20, 2:40 in 1:60; Trbovlje (odh. 3:27 min.) gld. 3:—, 2:25 in 1:50; Zagorje (odh. 3:36 min.) gld. 2:80, 2:10 in 1:40; Litija (odh. 4:20 min.) gld. 1:90, 1:45 in 95 kr. O slavnosti v Ljubljani izdaval se bodo posebni programi. Nazaj se vozi labko z vsakim osebnim vlakom v teku osmih dni. Vstopnice k slavnosti predstavljajo se bodo dobivale v Celji, v vlaku in v Ljubljani.

— (Dvajset kron družbi sv. Cirila in Metoda) daroval je rodoljubni župan v Velenji na Spodnjem Štajerskem g. Vincencij Ježovnik. Naj bi našel prav mnogo posnemovalcev!

— (Čudna odškodnina.) Za čas strelnih vaj topničarjev ne smejo posestniki spuščati svoje živine na pašo poleg strelišča na Krškem, ampak jo morajo imeti v hlevu. Zato pa dobé tudi „mastno“ odškodnino. Tako priporavlja „Dol. Novice“, da je dobil posestnik J. Urbanc iz vasi Brege celih 29 kr. piši devetindvajset krajcarjev odškodnine, ker 20 dni ni smel pasti 7 glav goveje živine in pa 6 prascev zunaj biše na paši. Po kakem „ključu“ se je izračunila ta zares čudna odškodnina, ni znano.

— (V Celovci še ne znajo slovenski.) Navzicle odloku ministerstva, da mora magistrat Celovški reševati slovenske uloge slovenski, naznanila se je zopet neka odločba slovenski stranki v nemškem jeziku. Rekel se je samo še: Slovenski odgovor sledi. Gotovo se misli na ta način le nagnati vladu in grešiti na potrežljivost slovenskih strank. Slovenci naj se ne dajo plašiti po takem podlem postopanju in naj odločno zahtevajo svoje pravice.

— (Akademično društvo „Triglav“ v Gradišču) priredi dné 24. t. m. tudi letos svojo običajno veselico. Sodeč po pripravah, katerih se je odbor lotil z vso marljivostjo, obeta biti večer jeden najsijsajnejših v številu slavnostij in besed, katere je kedaj priredil „Triglav“. Vzpored je povse zanimiv. Poleg krasnega kvarteta „Njega ni“ — mojstervskega dela našega znanega skladatelja g. A. Foersterja — utegneta poslušalce zauimati dve točki programa: nov samospev (za bariton), ki ima v g. dru. Ipavcu ravno tako izvrstnega kompoziterja, kakor ga bo našel v g. dr. med. B. Stuhelu interpreti, ki je popolnoma kos svoji nalogi — in „Kolo“ iz opere „Teharski plemiči“, kateri je g. dr. med. St. Švab nalašč za to priliko priredil za tamburaški zbor. Uspeh, ki so ga imeli „Teharski plemiči“ pri predstavah v deželnem gledališču Ljubljanskem, ime, katero uživa g. dr. Benj. Ipavec tudi v tukajšnjih muzikalnih krogih, bodo gotovo privabil veliko število odličnega občinstva. Slednji bodi še omenjeno, da se vrši veselica v hotelu „Daniel“ — najpripravnnejšem in najlegantnejšem lokalnu v Gradišču, da bo torej tudi ustreženo onim čestitim gostom, kateri se želje zabavati pri plesu, ki bo sledil koncertu.

Prvo korno
družbi sv. Cirila in Metoda!

Razne vesti.

* (Ustavljeni preiskava.) Nemški listi so ob svojem času vedeli mnogo pripravovati o veleizdajskih govorih, ki so jih govorili češki Sokoli v Nancyju ob priliki tamoznje velikanske slavnosti francoskih gimnastov. Proti načelniku zaveze čeških Sokolskih društav dr. Podlipnemu se je res tudi

